

Юрій Яновський

Історія попільниці

*Часть сборника
Чотири шаблі (збірник)*

Юрій ЯНОВСЬКИЙ
Історія попільниці

«Фолио»

1924

Яновський Ю. І.

Історія попільниці / Ю. І. Яновський — «Фолио», 1924

«У робфаківця на столі стоїть попільниця. Зовнішнім виглядом, білою фарбою вона нагадує плисковату морську мушлю. В дійсності ж – це кістка з лоба чоловіка...»

Содержание

1	6
2	7
Кінець ознакомительного фрагмента.	8

Юрій Яновський

Історія попільниці

У робфаківця на столі стоїть попільниця. Зовнішнім виглядом, білою фарбою вона нагадує плинковату морську мушлю. В дійсності ж – це кістка з лоба чоловіка.

Курять тут у день Жовтневих спогадів махорку й докурюють до жовтих двох нігтів. Задумливо гуляє по кімнаті синь. Вечір загляне через плече сусіди. Тоді сміливо гаси «бичка» у попільниці й залиши його там, де був колись і мозок. Обмахни з очей дим і рішуче покрути в кімнату електрики. Потім, прочитавши: «О. Полуботок 7.XI.19 р.», пошли свої спогади в долину минулого.

1

Звук більше не продовжувався. Він постояв у повітрі, як міраж. Його тремтіння все зменшувало свою амплітуду. І, нарешті, грубе вухо чоловіка перестало фіксувати дихання звука. Ліва рука піднялась до лоба й хотіла про щось нагадати. Це була вона – машиністка штабу дивізії.

Назустріч ішов я.

Я залишив своє ліжко в палаці графа Мілорадовича¹, де я видужував від тифу; розвіював по паркові поганий настрій, співав і оспівував осінь. Машиністка штабу була мені близькою людиною. Її зелені очі, як крила, великі брови могли придивитись до середини кожного серця. А що б не робив штаб, скільки б роботи попереду не стояло, скрізь і завжди машиністка штабу сиділа за машинкою й уперто вибивала лілові літери.

– Ну-ну, – взяла вона мене за руку, і по мені пішов ток, – залиш співи. Твоя майбутня жінка просить тиші.

Ми продовжували топтати листя.

«Моя майбутня жінка стане нею лише тоді, коли ми кінчимо похід на Денікіна²», – думав я. До того часу – ніяких вимог. Така умова. Я пам'ятаю й досі той один поцілунок, яким вона підписала згоду. Вона вирвалася із моїх рук вся червона, і ніздрі її орлиного носа роздувались...

– Скільки тут виросло поколінь! – сказала дівчина. – Скільки цей старий парк пережив людей! Цар Петро I заморив останнього Полуботка – наказного гетьмана³, а маєтки ці потім одержав Мілорадович.

Я не слухав. Мені було приємно йти поруч із моєю. Що там до мертвого роду, до гнилого часу! Я жив сучасним днем. Моїх же предків я знав по пальцях – до мого діда включно. Так ми розмовляли.

– Лови! – закінчила вона, коли близьким став палац, і витягла хустку. З хусткою випав на стежку папір. Ми попрощались, її рука була холодна.

Як злодій, прокрався назад. Збоку – я спокійно дихав повітрям, але всередині – горів. Я взяв папір у руку. Ще було досить видно від вечора, і я прочитав два слова, надруковані машинкою. Там стояло: Оксана Полуботок.

¹ Напевно, ідеться про Петра Степановича Милорадовича (1723 – 1799), одного із представників дворянського роду, який бере свій початок від братів Михайла й Гаврила, вихідців із Сербії, що прислужилися Петру I під час російсько-турецької війни. Петро Степанович, онук Михайла, був гоф-фур'єром при царському дворі, пізніше – чернігівським полковником. Одружившись із правнучкою Павла Полуботка, він дістав у володіння велику кількість земель і маєтків гетьмана. Правда, графський титул дістане його племінник Михайло згідно з указом імператора Олександра I від 1 травня 1813 року.

² Ідеться про Антона Івановича Денікіна (4.12.1872, Варшавська губернія – 8.07.1947, Анн-Арбор, Мічиган, США), російського воєначальника, генерал-лейтенанта, точніше, про той період його життя, коли він як командувач Добровольчої армії та головнокомандувач збройних сил півдня Росії виступає проти більшовиків і веде наступ на Москву, який буде зупинений Червоною армією під Орлом.

³ Яновський відтворює факт ув'язнення російським імператором Петром I останнього українського наказного гетьмана Павла Полуботка та про смерть непокірного внаслідок тортур у Петропавлівській фортеці 18 грудня 1724 року.

2

Я йшов у місто С. Через фронт мене перепровадили свої. Був передвечірній час, ворог обідав по ближчих селах. Денікінці одкочувались своїми арміями невпинно на південь. Гарні позиції коло міста С. були їм лише за перепочинок.

Я йшов, не криючись – по прізвищу Марченко Степан – «крестьянин с. Королевка». Вже двічі перевіряли мою синю печатку, але ще нікому не прийшло в голову недовір'я до моєї особи.

В передмісті я сміливо йшов вулицею.

– Стій! – вирішив патруль на розі. – Хто такий?

– Селянин, – відповів я й витяг свого документа, – йду хліба купити, това...

Я не сказав цілого слова «товаришу», але й першої частини його було досить. Козак скажено крикнув і підкинув нагай. Вся кров закипіла в мені. Я одскочив і схватився за захований браунінг.

Пам'ятаю потім, як я біг вулицею й стріляв, козаків кінь – тротуарами. Люди запирали передо мною хвіртки, патронів не хватило навіть на себе. Пам'ятаю, як щось кинули мені під ноги й ціла юрба налетіла на мене. Один удар вибив на деякий термін часу з дійсності.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.